

Адыгэ мак

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

№ 33 (20048) ШЭМБЭТ, МЭЗАЕМ и 25-рэ, 2012-рэ илъэс

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

Урысыем и Президент
гъэтханэм и 4-м хэты-
дзыщт. Ар къэсынклэ мэ-
фи 8 къэнагъ. Тапэклэ
хэгъэгум ищылакIэ зэрэ-
гъэпсыгъэщтыр, хэдзын-
хэм шъыпкъагъэу яIэ-
щтыр шъоры, хэдзакIо-
хэр, зэлытыгъэр!

ПРАВИТЕЛЬСТВЭ ТЕЛЕГРАММЭХЭР

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!

Хэгъэгум иухъумакло и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
Мы мэфэкIыр лыхъужьныгъэм, блэнагъэм, патриотиз-
мэм ятамыгъэу щыт. Ащ тятэхэмрэ тятэжъхэмрэ лыхъужьныгъэшхо зэрэзрахъагъэр тыгу къегъэкIыжъы.
Джырэ Урысыем идзэклIолхэмрэ иофицерхэмрэ япшгъэ-
рылхэр зерифэщIуашэм тетэу агъэцаклэ. Хэгъэгум ифе-
дэхэр, цыфхэм яцынэгъончъагъэ къагъэгъунэзэ, ахэм ело-
лэнчъэу дзэ къулыкъур ахъы.

Псауныгъэ пытэ, щылэкIэшIу уиIэнэу сыпфэлъало.

Урысые Федерацием и Президентэу
Д. МЕДВЕДЕВ

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!

Хэгъэгум иухъумакло и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
Мы мэфэкIым тыхэгъэу цыпсэхэрэм ялIэуж пстэури
зэрехых. Хэгъэгум итарихъ хэхъэгъэ лыхъужь нэкIубгъохэм
тарэгущхо, тятэхэм, тятэжъхэм блэнагъэу зэрахъагъэм
ишIэгъэ лъэшэу тэгъэлъанIэ. Родинэм къулыкъу фэзышIагъэ-
хэм яцытхъу тэлIо.

Псауныгъэ пытэ уиIэнэу, шIоу цыIэр зэкIэ къыбдэхъу-
нэу, гъэхъагъэхэр шIыныу сыпфэлъало.

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу
В. ПУТИН

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!

Хэгъэгум иухъумакло и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
ЗэкIэми зэдытипшъэрылх Урысыем идзэрэ ифлотрэ
ятеклоныгъэхэмклэ опыт баеу цыIэр къэдгъэгъунэныр, Уры-
сыем иофицерхэм яшэн-хэбзэ шIагъохэр лъыдгъэкIотэн-
хэр, Родинэм ипатриот шъыпкъэхэу дзэклIолхэмрэ сержант-
хэмрэ тпIунхэр.

Псауныгъэ пытэ уиIэнэу, Урысыем илъэпкъ фэдэхэм якъэ-
ухъумэнклэ, хэгъэгум ыкли ащ цыпсэхэрэм яцынэгъончъа-
гъэ игъэпытэнклэ гъэхъагъэхэр шIыныу пфэсэлIо.

Лъытэныгъэ къыпфэзышIэу, Урысые Федерацием
и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ и Тхьаматэу
С. НАРЫШКИН

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!

Хэгъэгум иухъумакло и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
Мэзаем и 23-м хэгъэгум итарихъ лыхъужь нэкIубгъохэр
хэзыгъэхэгъэ дзэклIолхэм ягугъу шIукIэ тэшIы. Псэмыблэ-
жъэу непэ Родинэм къулыкъу фэзыхъыхэрэм, тицIыфхэм ярэ-
хъатныгъэ къэзыухъумэхэрэм яцытхъу тэлIо.

Джырэ уахътэм диштэу дэгъоу зэтэгъэпсыхъэгъэ УIэ-
шыгъэ КIуачIэхэр ары Урысыем цынэгъончъагъэ илъыным-
клэ, ащ зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ышIынымклэ лъапсэу цытхэр.

Ори, къыптэблагъэхэми псауныгъэ пытэ, насып, щылэкIэ-
псэукIэ дэгъу шъуиIэнхэу, гъэхъэгъэххэр шъушIынхэу
шъуфэсэлIо.

Лъытэныгъэ къыпфэзышIэу, Урысые Федерацием
и Президент и Администрацие ипашэу С. ИВАНОВ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зэришIэрэм,
чыпIэ зыгъэлорышIэжъыным ылъапсэхэм ягъэпытэн илахъ
зэрэхышIыхэрэм, бизнес цыIкIумклэ гъэхъагъэхэр зэри-
шIыгъэхэм афэишI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Со-
вет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ Хъуажэ Ас-
лъан Зэхэрые ыкIом, унэе предпринимателым.

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ къытэу гъэсэныгъэм иИоф зэрэ-
фэлажъэрэм, къыткIэхъухэрэ ныбжьыкIэхэм яегъэдженклэ
ыкли япIункIэ гъэхъагъэхэр зэришIыгъэхэм афэишI Адыгэ Рес-
публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ
фагъэшъошагъ Шальдо Светланэ Николай ыпхъум,
Красногвардейскэ районымклэ селоу Белэм и МБОУ-у «Гурыт
еджапIэу N 4-м» ублэпIэ классхэмклэ икIэлэегъаджэ.

Къэралыгъом иухъумаклохэм афэгущIуагъ

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Хэгъэгум иухъумакло и Мафэ фэгъэхыгъэ торжест-
веннэ зэхыхъэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо фи-
лармоние мэзаем и 22-м щыкIуагъ. Хэгъэгу зэ-
ошхом, УIэшыгъэ КIуачIэхэм, ИофшIэным яветеран-
хэм, тинахъыжъхэм, мы мэфэкIыр хэзыгъэгъунэфы-
кIырэ пстэуми АР-м и Лышъхъэу ТхьакIущынэ Аслъан
къафэгущIуагъ.

Республикэм ипашэ пэублэ
псалъэ къышIыгъэ, мэзаем и 23-р
Урысыем щыпсэхэрэм сыди-
гъуи ямэфэкI мэфэшхоу зэрэщы-
тыр, ар цыфхэм зэрагъэлъапIэ-
рэр ыкли тикъэралыгъо ис уна-
гъо пэпчъ ищыIэныгъэ дзэм е
флотым зэрехыгъэр къыхигъэ-
щыгъ.

— Мы мэфэкI шIагъом фэишI
сыгу къыздеIэу зэкIэми сышъу-

фэгущIо, — къыIуагъ ТхьакIу-
щынэ Аслъан. — ДзэклIолхэм
къулыкъоу ахъырэм тыхэгъэу
сыдигъуи осэшхо щыфашIэу
щыт. ГушыIэ фабэхэр ясломэ
сшIоигъу машIом пэтхэу, зищы-
Iэныгъэ емыблэжъхэу, мамыр
щылакIэ тилэным фэбэнагъэ-
хэм — Хэгъэгу зэошхом ивете-
ранхэм, тылым Иоф щызышIа-
гъэхэм, нэмыкIэхэми. Советскэ

Союзым и ЛыхъужьыцIэ зыфа-
усыгъэ нэггырэ 47-рэ Адыгейм
зэриIэм лъэшэу тырэгущхо. Аф-
ганистан щыкIогъэ заом, терро-
ризмэм пэшIуекIогъэным пae
Темыр Кавказым шызэхашгъэ
хэушъафыкIыгъэ операциехэм
ахэлэжъэгъэ тидзэклIолхэм лы-
хъужьныгъэу зэрахъагъэр хэти
щыгъупшэщтэп. Ныбджэгъу
лъапIэхэр, псауныгъэ пытэ шъуи-
Iэу, шъуиунагъохэм мамырны-
гъэрэ зэгурылоныгъэрэ арылэу
шъупсэунэу шъуфэсэлIо.

АР-м и Лышъхъэ къызэрэхи-
гъэщыгъэмклэ, республикэм икъэ-
ралыгъо хэбзэ органхэмрэ дзэ
коллективхэмрэ язэдэлэжъэн
ыкли язэпхыныгъэ гъэпытэгъэ-
ным сыдигъуи анаIэ тырагъэты.
Дзэм къулыкъу щызыхъыхэрэм
тапэкли IэпыIэгъу афэхъугъэныр,
ахэр социальнэу къэухъумэгъэн-
хэр пшъэрылх шъхьалэхэм зэу
зэращыщыр, мы лъэныкъомклэ
аужырэ илъэсхэм къэралыгъом
ипашэхэм зэшIуахыгъэр зэрэ-
мымакIэр республикэм ипашэ
къыIуагъ.

МэфэкI Иофтхьабзэм хэлэжъа-
гъэх АР-м и Къэралыгъо Совет
— Хасэм идепутатхэр, министр-
рэхэм я Кабинет хэтхэр, федер-
альнэ ыкли республикэ къулы-
къухэм япашэхэр, ветеран орга-
низациехэм ялIыкIохэр, ныб-
жьыкIэхэр, нэмыкIэхэри.

Республикэм итворческэ кол-
лективхэм къагъэхъазырыгъэ мэ-
фэкI концертымклэ зэхыхъэр
зэфашIыжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Лышъхъэм наградэр къыратыжъыгъ

АР-м и Лышъхъэу ТхьакIу-
щынэ Аслъан наукэм, гъэсэны-
гъэм ыкли культурэм хэхъоныгъэ
ягъэшIыгъэным илахъышIоу хи-
шыхъагъэм фэишI журналист
цIэрыIоу, общественнэ ИофшIэ-
кIошхоштыгъэу Магомед Хун-
каевым ыцIэкIэ агъэнэфэгъэ на-
градэу «Мастер пера им. М. З.
Хункаева» зыфиIорэр джырэблагъэ
къыфагъэшъошагъ. Бэрэскъ-
жъые мафэм, мэзаем и 22-м,
Магомед Хункаевым ыныбжэ
илъэс 75-рэ зыщыхъуштыгъагъэм
ипэгъокIэу, ар къэзыушыхъаты-
рэ бгъэхалхъэмрэ дипломымрэ
къыратыжъыгъэх.

Хункаев лIакъом ыцIэкIэ къэ-
клогъагъэх шIушIэ фондэу награ-
дэр зыгъэнэфагъэм икIэщакIо-

хэу ОАО-у «Газпромом» ыкли
ОАО-у «Газавтоматика» зыфи-
Iорэм яIофхэм ягъэлорышIэнклэ
Департаментым ипашэу Идрис
Хункаевыр, пхъэм дэлэжъэрэ
предприятиеу «Адыгинтернешнл»
зыфиIорэм ипашэу Зайнди Хун-
каевыр ыкли Магомед Хункае-
вым ыпхъоу Грознэм икIэлэ ад-
министрацие иIофышIэу Беллэ.
Ахэм ягъусагъэх Мыекъопэ къэ-
ралыгъо технологическэ универ-
ситетым иректорэу Блэгъожэ
Хъазрэт, ащ икафедрэ идоцентэу
Саид Мусхаджиевыр.

ТхьакIущынэ Аслъан иИоф-
шIагъэ ащ фэдэу къызэрэхэгъэ-
щыгъэм фэишI хъакIэхэм «тхъа-
шъуегъэпсэу» ариIуагъ, ежъыр-
кIэ ар зэрэтын лъапIэр къыхи-

гъэщыгъ. Джащ фэдэу Мыекъо-
пэ къэралыгъо технологическэ
университетым ныбжьыкIэу
чIэсхэм анаIэ къазэратырагъэты-
рэм пae зэрафэрэзэр къыIуагъ.

— Научнэ ыкли технологиче-
скэ гъэхъагъэу дунаим тетыр ныб-
жьыкIэхэм яIэшIагъэшъ, тэ, на-
хъыжъхэм, ахэм тадеIэныр ти-
пшъэрылх шъхьал, — къыIуагъ
аш.

Мыекъопэ къэралыгъо техно-
логическэ университетым исту-
дент анахъ Iэпэласэхэр къыхэ-
гъэщыгъээнхэм пайи Хункаевхэм
яшIушIэ фонд илъэс къэс ахъ-
цэ кветIупшы. Мы зэIукIэгъум
ыуж студентхэми премиехэр ара-
тыжъыгъэх.

ХЪУТ Нэфэст.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэным ехылагъ

Якьулыкъу пшъэрлхъэр еоллэнчъу зэрагъэцэкIэрэм, законностымрэ правопорядкэмрэ ягъэпытэнкIэ гъэхъагъэхэр зэралыгъэхэм, IэпIэсэныгъэшхо зэралхъым ыкIи Хэгъэгум иухъумако и Мафэ зэрэхагъэунафыкIырэм япхыгъэу рэзэныгъэ тхылъ ятыгъэнэу:

1) **Алексеев Сергей Николай ыкIом** — Урысые Федерацием хэгъэгум кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ къалэу МыекъуапэкIэ икIу-тамэ уголовнэ розыскымкIэ иотделение ипашэ, полицием имайор;

2) **Гъомлэшк Адам Аслъанбий ыкIом** — Адыгэ Республикэм хэгъэгум кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ гъогухэм ящынэгъончъагъэкIэ и Къэралыгъо инспекции ивзвод ин-спектор, полицием имайор;

3) **Пузанков Олег Федор ыкIом** — Адыгэ Республикэм хэгъэгум кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ и Следственнэ гъэорышIапIэ иследователь, юстицием иподполковник;

4) **Тупиков Сергей Анатолий ыкIом** — Урысые Федерацием хэгъэгум кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ Джэджэ районымкIэ икIу-тамэ полициемкIэ истаршэ участковэ уполномочен-нэ, полицием имайор;

5) **Хъутыжъ Азмэт Къэншъао ыкIом** — Адыгэ Республикэм хэгъэгум кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ кадрэхэмкIэ ин-спектор, милицием иполковникэу отставкэм щыIэм;

6) **ЦыкIу Рустан Хъасанэ ыкIом** — Урысые Федерацием хэгъэгум кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ къалэу МыекъуапэкIэ икIу-тамэ полициемкIэ ипатруль-пост къулыкъу ия 2-рэ взвод икомандир, полицием ипрапорщик.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 22-рэ, 2012-рэ илъэс
N 28-рп

«ДжэныкIо машIом» зэрешалIэх

Мыекъопэ районымкIэ поселкэу Каменноостскэм республикэ социальнэ шхъэегъэзыпIэу «Очаг» зыфилоу дэтым илъэси 3-м къы-щегъэжъагъэу илъэс 18-м нэс зы-ныбжъ кIэлэцIыкIухэм ыкIи зихэ-хъогъухэм чIыпIэ къын ифагъэхэр щалыгъых. Ащ фэдэу мыщ чIэсыр нэбгырэ 30 мэхъу.

Ащ ипашэу Наталья Калистратовам къызэриIуагъэмкIэ, мыщ къычIэфэрэ кIэлэцIыкIухэм ящыкIэгъэ социальнэ, пIуныгъэ ыкIи правовой IэпыIэгъур арагъэгъоты. Сабийхэм якъэухъумэн фэгъэгъэ органхэм япхыгъэу «ДжэныкIо машIом» Иоф ешIэ. Каменно-остскэм дэт еджапIэм зэзэгъыныгъэ дыриIэу ыныбжъкIэ зытефэхэрэр ащ шырагъаджэх.

Илъэс къэс кIэлэцIыкIухэм япсауныгъэ изытет ауплъэкIу, яIазэх. Мыщ нэпэ ищыкIэгъэ специалистхэр зэкIэ чIэтых. КIэлэцIыкIу врач, медсестрау 4, психолог кIэлэцIыкIухэм адэ-лажъэх. Чэщ-зымафэм къы-кIоцI мыщ щалыгъэхэм язакъоу къыхэкIырэн. Зы кIэлэпIу, зы

социальнэ ИофышI, зы медик ыкIи санитаркэ ренэу ИофшIапIэм щыIэх.

Гъэмафэрэ кIэлэцIыкIухэр хым ашэх, лагерэу «Лань» зы-филоу япсауныгъэ къыщагъэ-пытэ. ИкIыгъэ илъэсым тIогъо-гогъо ахэр Пятигорскэ щыIа-гъэх, IэзапIэу «Ленинские ска-лы» зыфилоуэм къащIэзагъэх.

— IэпыIэгъу къытфэхъух «Адыгрегионгазым» ипашэу Сергей Колесниченкэр, Мые-къопэ районым ипрокурорэу Александр Белоусовыр, мы районым исудьяу Аульэ Мы-хъамэд ыкIи нэмыкIхэр. Ахэм лъэшэу тафэраз, — еIо Ната-лья Калистратовам.

МЕРТЦ Леонид.

Патриотическэ пIуныгъэр

«Афганцэхэр» тыхъэкIагъэх

Тилицей ныбжъыкIэхэм сэ-нэхъат зэфэшхъафхэр щызэ-рагъэгъотых. Ащ нэмыкIэу лъэныкIо зэфэшхъафхэмкIэ ахэр гъэсагъэ зэрэхъуштхэм кIэлэегъаджэхэм мастэрхэм ренэу анаIэ тырагъэты. Еджэ-кIуабэ хорым хэтых, спортив-нэ кружокхэр якIасэх, агу ри-хъыр нэмыкI кружокхэм макIох.

КIалэхэм яхэгъэгум къаухъ-мэнэу, шIу альэгъунэу зэрэ-щытри ащагъэгъушIэрэн. Заом иветеранхэр ТекIоныгъэм и Мафэ къэблагъэ зыхъукIэ ти-еджакIохэм аIудгъэкIэнхэр ти-хабзэ хъугъэ. Джащ фэдэу чIы-пIэ зэфэшхъафхэм Iэшэ зэпэ-уцужьэу къащыхъугъэхэм ахэ-лэжъэгъэ цIыфхэри лицем къетэгъэблагъэх.

Джыри хэгъэгум иухъума-кIо и Мафэ ехъулIэу афган ыкIи чэчэн заохэм ахэлэжъа-гъэхэр лицем къедгъэблэгъа-гъэх. ЗэIукIэгъур зэхэзыщагъэр тарихымрэ обществоведени-емрэ яурокхэр языгъэхъырэ кIэлэегъаджэу ГъукIэлI Раис ары. ЗэIукIэгъур гъэшIэгъонэу кIуагъэ, фронтовикхэм къало-гъэ пстэуми кIэлэеджакIохэр ящыпкIэу ядэлугъэх. Ахэр нэбгырилI хъуштыгъэх, воен-нэ щыгъын кIэракIэхэр ащы-гъыгъэх. ЗэкIэми бэ агу къэ-кIыжъыгъэр, бэ къалотагъэри. Заом нахэ тхъамыкIагъэ зэрэ-щымылэр, цIыфхэр ащ зэрэхэ-кIуадэхэрэр, сабийхэр ибэу, ныхэр шъузабэу къызэрэнэ-хэрэр ыкIи а тхъамыкIагъор егъашIэм къэмыхъужыныр

ары гупшысэ шхъаIэу зэIу-кIэгъум къышыгушIагъэхэм пхырашыгъэр.

Анахэ Иофыгъо къынэу къэ-уцухэрэри зао хэмыгъэу зэшIуа-хыхэмэ, лъэпкхэр зэфилышт-хэп ыкIи зэзэоштхэп. Ау заор къежъагъэмэ иунагъо, ихэгъэ-гу, ичIыгу къыухъумэшъунхэу хъульфыгъэр шытын фае. Ар икIоу зэIукIэгъоу зэхэщэгъа-гъэм ныбжъыкIэхэм къаща-гурагъэIуагъэу къысшIошIы.

КIалэхэм упчIабэ «афганцэ-хэм» аратыгъ. Iашэу агъэфедэ-гъэхэр зыфэдэхэр, ежъхэм ашхъэкIэ заом хэфэнхэу зэрэ-хъугъэр, чIыпIэ зэжъоу зэры-фэгъагъэхэр, нэмыкIхэри ашIэ ашIоигъуагъ.

Къырагъэблэгъагъэхэм ягопагъ ныбжъыкIэхэр ашIо-

Гухэлъыбэ яI

Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм щылэ мазэм иIэгъэ зэхэсыгъом ща-штагъ 2012-рэ илъэсым хэбзэ-ихъухъан ыкIи уплъэкIу Иоф-шIэнэу агъэцэкIэщтым ехы-лэгъэ планыр. Ащ депутат пшъэрлхъыр гъэцэкIэжъы-гъэным ехыллэгъэ Иофыгуабэ къыделъытэ. Планым зэригъэ-нафэрэмкIэ, илъэсым къыкIоцI Къэралыгъо Советым — Ха-сэм икомитет зэфэшхъафхэм законопроект 53-рэ къащагъэ-хъазырышт, Парламентым изэ-хэсыгъохэм къахалхъащтых. Шэны зэрэхъугъэу, зигъо Иофы-гъохэм пшъэрлхъэу къагъэ-уцухэрэм атегъэпсыкIыгъэу нэ-мыкI республикэ законхэм ахэллээнхэу хъункIи пшIэхэнэп.

Парламентым ипшъэрлхъ-хэм зыкIэ ащыц уплъэкIун Иоф-шIэныр, нэмыкIэу къэпIон хъу-мэ, ыпэкIэ аштэгъэгъэ закон-хэр, гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ рес-публикэ программэхэр, Парла-ментым ышIыгъэгъэ уна-шхохэр щыIэныгъэм щыгъэцэ-кIэжъыгъэ зэрэхъухэрэ шIы-кIэр уплъэкIугъэныр. А лъэны-къомкIи комитетхэм гухэлъыбэ ашIыгъ. Планым зэригъэна-фэрэмкIэ, илъэсым къыкIоцI уплъэкIун Иофыгъо 23-рэ зэхэ-щыт.

Анахэ зигъо дэдэу щыт, об-щественнэ мэхъанэ ин зилэ Иофыгъохэм атегъэпсыкIыгъэу, шIоигъоныгъэ физилэ органи-зациехэр, къэралыгъо органхэр,

къулыкъухэр, нэмыкIхэр къы-хагъэлажъэхэзэ, комитет зэфэ-шхъафхэм парламент едэлун-хэр зэхэщэх. КъызэтынкIы-гъэ илъэсми ащ фэдэ Иофыгъо пчъагъэмэ атегушIыIагъагъэх, ифэшшошэ рекомендациехэр аштэгъагъэх. Мы илъэс пла-ным зэригъэнафэрэмкIэ, пар-ламент едэлунэ 5 зэхэщыт. Те-мэу ыкIи пIалъэу агъэнэфагъэр зэрамыхъокIыжъыхэмэ, апэрэ парламент едэлунхэр мэлъыл-фэгъум зэхыщэщтых гъэсэны-гъэмкIэ, наукэмкIэ, СМИ-мкIэ ыкIи ныбжъыкIэ Иофыгъом-кIэ комитетым. Сабий ибэхэм, ны-тыхэр зышхъащымы-тыжъхэм, къэцIэнлхъахIохэм япхыгъэ къыныгъохэм атегу-шIыщэщтых, ахэмкIэ шIэгъэн фаехэр ыкIи пшъэдэкIыжъ зы-хыххэрэр агъэнэфэщтых. Ащ нэмыкIэу, Адыгэ Республикэм физическэ культурэр ыкIи спортыр зэрэщыгъэпсыгъэм, энергетехъэхэр кIэугъоагъэу гъэфедэгъэнхэм ыкIи ахэм на-хыбэу шIуагъэ къагъэтыгъэ-ным ехыллэгъэ Федеральнэ законыр Адыгем зэрэщагъэ-цэкIэжъырым, нэмыкI темэхэм афэгъэхыгъэ парламент едэ-лунхэри щыIэщтых.

Джащ фэдэу межпарламент ИофшIэным ылъэныкъокIэ Къэ-ралыгъо Советыр — Хасэр зыхэлэжъэщт Иофыгъохэри зигу-гъу къэтшIыгъэ планым егъэ-нафэх.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

УплъэкIунхэм ахэлэжъэнхэм пае

ЗэпхыныгъэхэмкIэ, информа-ционнэ технологиехэмкIэ ыкIи зэлыIэсыкIэ амал жьугъэхэм-кIэ Иофтхъабзэхэм алъыплъэ-гъэным фэгъэгъэ федераль-нэ къулыкъум цIыфхэмрэ орга-низациехэмрэ яаккредитацие зэхэщэх. Нэбгырэ пэпч фэгъэ-хыгъэ къэбарым иуплъэкIун тегъэпсыхыгъэ Иофтхъабзэ-хэм ахэлэжъэнхэм пае эксперт ыкIи эксперт организациехэр зэхэщэх.

Аккредитациер зэрэкIошт шIыкIэр, тхылъхэу ащ ищыкIа-гъэхэр къыдалытэх Шапхъэ-хэу Урысыем и Правительствэ-в 2009-рэ илъэсым шыпхъэ-Iум и 20-м N 689-р зытет ыкIи Роскомнадзорым 2011-рэ илъэ-сым мэлъылфэгъум и 8-м

N 239-р зытет унашъоу ашIы-гъэхэмкIэ аухэсыгъэхэм атетэу.

Аккредитацие ашIыгъэ цIыф-хэмрэ организациехэмрэ нэбгы-рэ пэпч фэгъэхыгъэ къэба-рым, техникэмкIэ Иофтхъабзэ-хэм Иоф адэзышIэрэ операторым ыгъэцакIэрэм уасэ фэ-шIыгъэным пае Иофыгъо гъэнэ-фагъэхэу зэшIуахыштхэм ахэ-лэжъэщтых. Урысые Феде-рацием чIыпIэу къызэлыиубы-тырэр зэкIэ мыщ къыхиубы-тэщт.

Экспертхэмрэ эксперт орга-низациехэмрэ ыпкIэ хэмылэу уплъэкIун-лъыплъэн Иофтхъа-бзэхэм ахэлэжъэщтых.

Комиссиехэм ахэтышт экс-пертхэмрэ эксперт организа-циехэмрэ хэдзэ-хадзэу къаха-хыхэзэ ашIышт.

Аккредитацием иИофыгъо-хэмкIэ мыщ фэдэ чIыпIэм зы-фэгъугъэзэн шъулъэкIышт: 109074, къ. Москва, Китай-городскэ проездыр, ун.7-р, стр. 2-р, тел/факсыр (495) 987-67-80, www.rsoc.ru Зэпхы-ныгъэхэмкIэ, информационнэ технологиехэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амал жьугъэхэмкIэ Иоф-тхъабзэхэм алъыплъэгъэным фэгъэгъэ федеральнэ къу-лыкъур (Роскомнадзорыр).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Ха-сэр лъэшэу гухэкI щыхъоу Адыгэ Республикэм и Къэ-ралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Тхъаркхохъо Мухъарбий Хъаджырт ыкIом фэтхъаусыхэ янэ иду-най зэрихъожьыгъэм фэшI.

ВЭРЭКЪО Светлан.
АР-м ипрофессиональнэ
лицей икIэлэегъадж.

Зыгъэрэзагъэхэри, щыкIагъэу ылъэгъугъэхэри кыыхигъэщыгъэх

Сабым ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ Уполномоченнэу Урысые Федерацием и Президент дэж щыIэ Павел Астаховыр Адыгеим кызыэкIом зыдэщыIагъэхэм ащыщых кIэлэцIыкIу ибэхэр зыщыIагъэхэ Унэу ыкIи кIэлэцIыкIу IыгыпIэу Мыекъяупэ дэтхэр. Зым сабыеу зыныбж илээси 4 имыкыгъэхэр щыIагъэх, адрэм ахэм анахыжыIох чIэхсэр.

Павел Астаховым сабыххэм яфэIо-фашIэхэр зэрагъэцакIэхэрэм хэзыгъэ имыIэу зыщыгъэгъозагъ, шхапIэхэри, зыщыгъэгъэчыхэхэрри, зыщыгъэгъэгъэхэрри кыплыхыгъэх, ахэм Iоф ащызышIэхэрэм гушыIэгъу афэхъугъ. Ылъэгъугъэхэм еплыкIэу афыриIэхэр шхъыхыгъэу къариIагъ, ыгу рыхыгъэри зымыгъэрэзагъэри кыыхигъэщыгъэх. КIэлэцIыкIу IыгыпIэм щыкIагъэхэр нахыбэу кы-

ыхыгъэщыгъэх, охътэ благъэм ахэр дагъэзыжыынхэу къариIагъ. Сабыи ибэхэр зыщыIагъэхэ Унэм нахыбэу ыгъэрэзагъ. Арэу щытми, сабыххэр нахь макIэу мы учредением зэрэщыIагъыгъыгъэхэм, унагъоу кызырэхъухагъэхэм е нэмыкI унагъоу ахэр зыплужыынэу шIоигъоныгъэ зилэхэм зэрэштэжыгъыгъэхэм нахыбэу ыуж итынхэу къариIагъ.

— Сыд фэдиз псэукIэ амал дэгъу мыщ шыриIэми, мыр унагъоп, — кыIагъ ащ. — Арыш, сабыр кызыгъэхэм къэзыгъэнэгъэ ным зэпхыныгъэ дышъуиIэу, ащ зэриштэжыгъыгъыгъэ ыуж шъуитын фае. Сэкъатныгъэ е уз гъэнэфагъэ зилэу кыгъу-гъэхэми япсауныгъэ изтегъэуцожын шъупылын, нэужым иунагъо IэкIажыгъэхъажын фае.

Ащ ыуж Уполномоченнэр сабыибэ зилэ Грицокхэм яуна-

гъоу Мыекъяупэ щыпсэурэм дэж щыIагъ. Зэшхыгъэусэхэу Владимиррэ Светланэрэ ежхэм яеу сабыитф яI, ахэм анэмыкIэу нэбгыриплI кIэлэцIыкIу ибэхэу кIаIахыгъэу апIух. Унагъом псэукIэ амалэу иIэр зэригъэлъэгъугъ, IэпыIэгъоу республикэм, кIалэм аратырэм кIэупчIагъ, зэшхыгъэусэхэм ямызакъоу, кIэлэцIыкIухэми гушыIэгъу афэхъугъ. IэпыIэгъоу кIэралыгъом къаритырэми, кIулыкIу зэфэхъафхэм анаIэ кызыратырагъэтырэми зэригъэрэзэхэрр ахэм кIаIагъ. Унагъом исыр экIэри зэгъусэхэу зызэдагъэпсэфымэ, сабыххэр язакъоу амытIупщыхэу, анаIэ атырагъэтымэ зэрэшIоигъор Светланэ кыIагъ, ащкIэ IэпыIэгъу аратынэу кыкIэлъэлъугъ.

Пстэумэ ауж еж ылъэгъугъэри, ыпэкIэ къэкIогъэгъэ комиссием уплэкIунэу ышIыгъэхэри

кызыщызэфыхысыжыгъэхэ зэхэсыгъо Павел Астаховым зэхыщэгъагъ. Ащ Правительствэм хэтхэр, Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэр, правэухъумэкIо органхэм, кIулыкIу ыкIи ведомствэ зэфэхъафхэм япащэхэр хэлэжыагъэх. Учреждение зыдэщыIагъэхэм ыгу римыхынынэу ащылъэгъугъэри зыгъэрэзагъэхэри Уполномоченнэм шхъыхыгъэу кыIагъэх. Зэхэуытагъэу пштэмэ, Iофхэм язытет мыдэеу ылъытагъ, ау кIэлэцIыкIухэр зыщыIагъэ учреждениехэм афэгъэгъэгъэ министрествэхэм анаIэ зытырагъэтын фаехэри кыыхигъэщыгъэх. Зыхэхогъу хэм языгъэпсэфыгъо уахътэ изэхэсэн нахь чанэу Iоф дашIэн фаеу ащ ылъытагъ. КIэлэцIыкIухэр унагъохэм апIунхэу Адыгеим зэрэщыгъэхэрэм фэдэ зыпарэми щимылъэгъугъэу, ащ лъэшэу ыгъэгъушIагъэу ыIагъ.

Ащ кыпкырыкIыхэзэ, унагъоу кIэлэцIыкIу ибэхэр зэзыщэлIэжыххэм нахыбэу анаIэ атырагъэтымэ зэрэнахышIур кыыхигъэщыгъ. Джащ фэдэу ар зыгъэгъушIагъэу зигугъу кышшыгъэхэм ащыщ ялъфыгъэхэр апIунхэм ифитыныгъэ зылахыгъэ унагъоу республикэм исыр зэрэмакIэр. Ащ фэгъэгъэгъэ кIулыкIухэм джыри нахь чанэу Iоф ашIэмэ, пчъагъэр мэкIэ дэдэ зэрэхъуштыр кыыхигъэщыгъ.

Уполномоченнэм анаIэ зытырагъэтын фаеу кыыхигъэщыгъэхэр кыдалгытэхэзэ, сабыххэм япсэукIэ нахышIу зэрэхъуштым зэрэдэлэжыгъэщыгъ, пшъэрылъ шхъаIэу яIэхэм ащыщэу ар зэралыгъэрэ ТхьакIушынэ Аслъан кыIагъ, хэзыгъэ имыIэу пстэуми ыналэ зэрэтыригъэтырэм фэшI «тхъауегъэпсэу» кыыриIагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Судхэм яIофшIэн зэфыхысыжыгъ

Икыгъэ 2011-рэ илээсым Адыгэ Республикэм исудхэм Iофэу ашIагъэм изэфэхысыжыгъэхэм ыкIи мы илээсым пшъэрылэу зыфагъэуцужыххэрэм зацIагъыгъэхэ зэхэсыгъо мы мафэхэм Мыекъяупэ щыкIагъ. Iофтхъабзэм хэлэжыгъэхэ АР-м и Лышхыгъэу ТхьакIушынэ Аслъан, АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко, федеральнэ инспектор шхъаIэу Лылуужу Адам, правэухъумэкIо органхэм япащэхэр, нэмыкIхэри.

— Непэ республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ органхэмрэ судхэмрэ яздэлэжэн зэрэзэхашэрэм осэшIу фэшIы хъушт, — кыIагъ ТхьакIушынэ Аслъан кызырэгъуонгъэ судхэм закыфигъэгъэгъэ. — Цыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр, шъыпкъагъэ хэлэу Iофыр зэхэ-фыгъэныр — джары судхэм яшхъэрылъ шхъаIэр. Мы структурэм щылажэхэрэм анахъу анаIэ зыгырагъэтын фаер социальнэ мэхъанэ зилэ Iофыгъохэм язэхэфын ыкIи цыфхэм цыхъэу къафашIырэр къагъэшпыпкъэжынын арых. Джащ фэдэу уголовнэ ыкIи административнэ Iофхэр игъом, законодательствэм къыдилъытэрэ уахътэм ехъулIэу зэхэфыгъээнхэ фае. АщкIэ судхэм къатэфэрэр мы аужырэ илээсхэм нахь агъэцакIэ зэрэхъугъэр сигуапэу кыыхэгъэщымэ сшIоигъу. Зэфэхысыжыгъэхэм уагъэрэзэнэу щыт нахь мышIэми, джыри щыкIагъэу, Iоф зыдэшIэнэу шыIэр макIэп. Судебнэ системэм тапэкIи хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэр анахь мэхъанэшхо зилэ лъэныкыгъохэм ащыщэу кыгъэгъэнэфагъ Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Владимир Путиным. Ар тапэкIэ щыIэныгъэм щыпхырыщыгъэным мэхъанэшхо иIэу сэлъыт.

АР-м и Апшъэрэ Суд и Тхьаматэу Трэхъо Аслъан кызырэхигъэщыгъэмкIэ, непэ къэралыгъом хэхъо-

ныгъэхэр ышIынхэмкIэ анахь мэхъанэшхо зилэ структурэхэм ащыщ судебнэ системэр. Илээсэу икыгъэм уголовнэ, гражданскэ ыкIи административнэ Iоф 58712-рэ судхэхэм зэхэ-фыгъ. Мы аужырэ илээситфыр пштэмэ, судхэм зэхэ-фыгъэ гражданскэ ыкIи административнэ правэу-кыныгъэхэм япчъагъэ процент 61-кIэ нахыбэ хъугъэ. 2011-рэ илээсым ащ фэдэ Iоф мин 38-рэ фэдизмэ ахэлпIагъэх.

Социальнэ мэхъанэ зилэ Iофыгъохэм язэхэфын ылъэ-ныкыкIэ судхэм закыфэгъэгъэгъэ цыфхэм янахыбэм ялэIухэр гъэгъэ-кIагъэхэ хъугъэ. ГушыIэм пае, пенсионнэ законодательствэр укыуагъэ зэрэхъугъэм епхыгъэу нэбгырэ 328-рэ судхэм къаолIагъ, 2010-рэ илээсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, ар процент 28,6-кIэ нахыб. Къэралыгъо хэбзэ органхэм, чIыпIэ зыгъэIорышIэжынын органхэм ыкIи Iэна-тIэ зылыгъ пашэхэм ашIыгъэ унашъохэм адырамыгъаштэу закыфэгъэгъэгъэ цыфхэм япроцент 70-м ехъум ялэIухэр афагъэгъэгъэх. 2011-рэ илээсым кыкIоцI нэбгырэ 5739-мэ административнэ хъапс атыралъхъагъ, тазырэу ахэм апщынын фаер сомэ миллион 34,5-рэ мэхъу. Гъогу-рыкIоным ишапхъэхэм алъэныкыкIэ зэгъэшIужэ судхэхэм Iоф 5740-рэ зэхэ-фыгъ, 2010-рэ илээсым егъэпшагъэмэ, ар проценти

10-кIэ нахыб. Ешъуагъэу рулым кIэрыс водителъхэм къапагъэгъэгъэгъэ Iофхэр процент 48-кIэ нахыбэ хъугъэ ыкIи 2011-рэ илээсым а пчъагъэр 1428-м шIокIыгъ.

Шъугу къэдгъэкIыжынын АР-м и Апшъэрэ Суд зычIэт унэм электроннэ киоск зэрэщагъэуцугъэр. Цыфыр зыгъэгъумэкIырэ Iофыгъом епхыгъэ къэбарыр мыщ цызыригъэшIэн ылъэкIышт. Уголовнэ ыкIи административнэ Iофэу зэхэфыгъэхэм зэфэхысыжыгъэу афэхъугъэхэр е ахэр зыщызэхэ-фаышт уахътэр, судебнэ документхэр нахь тэрэзуу зэрэгъэгъэхэзырын плъэ-кIыштхэр — джары нахыбэрэмкIэ цыфхэм яупчIэхэр зыфэгъэгъэгъэхэр. Джащ фэдэу Интернет-сайтэу Iоф зышIэрэм 2012-рэ илээсым щылэ мазэм и 1-м ехъулIэу нэбгырэ 23168-рэ кыыхагъ.

Илээсэу икыгъэм зэфэхысыжыгъэхэр фишIыхэзэ, судхэм къадэхъугъэр зэрэмымакIэр Трэхъо Аслъан кыыхигъэщыгъ. ГумэкIыгъоу, шыкIагъэу шыIэхэр зэшIохыгъэнхэм пае судебнэ системэм хэт нэбгырэ пэпчэ иIофшIэн нахь ыгъэлъэшынэу кыфигъэгъытагъ.

Зэхэсыгъом кышыгъу-щыIагъэх ыкIи судхэм зэрэдэлэжэхэрэм язэфэхысыжыгъэхэр къашыгъэх республикэм иправэухъумэкIо органхэм япащэхэм.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

КызыдэкIырэ илээси 100 хъугъэ

Научнэ-популярнэ журналэу «Природа» (1912 — 2012) зыфIорэр илээси 100 хъугъэу кыдэкIы. Уегупшысапэмэ, чIыопсым нахь наукэ емызэщыж щыIэпщтын. Ащ уфэсакъэу, улыплъэу, укIэдэлукIэу, ренэу гукIэ зепхымэ хьалэмэтыбэ пшIэшт.

Кыгъэгъэгъэгъэ дунэешхор шIэныгъэ закI — хэткIи энциклопедие ушъагъ.

Журналэу «Природэр» научнэ гупшысэ, зэхэфын-зэфэхысыж жанрэм гъогу фыхэзыхыгъэ кыдэкIыгъу.

Урысые наукэм итамыгъэ инэу хъугъэ илээс 300-кIэ узэкIэIэбэжымэ кыгъэ-гъэ шIэныгъэлэжэу М.В. Ломоносовым иобраз.

Мы уахътэм кыдэкIырэ журналэу «Природа» зыцIэри чыжъэрыплъ, бэ фызэшIокIэу кыгъэгъэгъэгъэр. ТапэкIэ щыIэгъэ еджэгъэ-гъэсагъэхэу Урысыем инаукэ ыпэкIэ зыщыгъэхэм ацIэхэр, яIофшIагъэхэр мыщ кыдэхъэх. Ахэр физикых, химикых, математикых, географых, биологых, астрономых, геологых, астрологых — цыфлэпкъым знакылырэ зышIэныгъэрэкIэ егъашIэм фэлэжыагъэх. Наукэр яIэубытыпIэу природэм (чIыопсым) изытет, кырыкIуагъэр, кырыкIоштыр зызыгъэшIагъэх, зызыгъэпшагъэх, непи мы наукэр зезыгъэгъэгъэх.

Хэтэ зымышIэхэрэр е зэхэзымыкыгъэхэр М.В. Ломоносовым, Д. Менделеевым, Р. Бойль, Коперник, нэмыкIхэми ацIэхэр, ахэм яшIушIэгъэ ин.

Илээси 100 хъугъэу кыдэкIырэ жур-

налэу «Природэр» шIэныгъабэ зыщызэхэуэгъэгъэ ыкIи гупшысабэ кызыгъэушхэр тхыгъ, чIыопсыр куоу научнэу пшIэнымкIэ амал озыгъэгъэгъэгъэу щыт. Журналыр ныбж зэфэхъафхэм атегъэпсыхагъ, чIыопсым ишъэгъэхэр зышIэмэ зышIоигъо пстэумкIэ Iэрыфэгъу IэпыIэгъу пшъхъап.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

Сурэтхэм арытхэр: журналэу «Природэм» кыдэхыгъэ картэ-схемэр ыкIи ащ итеплъ.

ТИЮБИЛЯРХЭР

Тхылъыбэ кыдыдигъэкIыгъ

Сыджыхъ Хъазрэтбый 1932-рэ илээсым мэзаем и 25-м кыалэу Краснодар кыщыхуыгъ. 1943-рэ илээсым чIахы, 1949-рэ илээсым тыжын медалькIэ кыуухыгъ Краснодар, ыужкIэ Кавказскэ суворовскэ училищыр. Ащ ыуж Кавказскэ Быракъ-Плыжьзехъэ офицер училищыр ыкIи МГУ-у М. В. Ломоносовым ыцIэкIэ щытым журналистикэмкIэ ифакультет дэгъу дэдэу кыуухыгъэх. Отставкэм щылэ полковник. Орденэу «Улэшыгъэ КIуачIэхэм ахэтэу Родинэм кыулыкъу зэрэфишлагъэм пай» зыфилоу я III-рэ степень зилэр ыкIи медаль 18 кы-фагъэшъошагъ. Хэгъэгъу ззошхом ыкIи дзэ кыулыкъум яветеран. Тарихъ шIэныгъэхэмкIэ кандидат, Урысыем ижурналистхэм ыкIи итхакIохэм ясоюзхэм ахэт, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист, Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Андырхъое Хъусенэ ыцIэкIэ щыт шлухъафтыныр тIогъогогъо кыфагъэшъошагъ.

Улэшыгъэ КIуачIэхэм илээс 35-рэ кыулыкъу ащыхыгъ. Кур-сантым щыригъажы СССР-м и Улэшыгъэ КIуачIэхэм я Генеральнэ штаб и Апшъэрэ оперативнэ гъэфорышIапIэ иофицер шъхъалэм нэсыгъ.

Улэшыгъэ КIуачIэхэм ясатырхэм кызахэкIыж нэуж Хъ. И. Сыджыхъыр дзэ тарихълэжъэу, тхакIоу ыкIи журналистэу зэрэщытым кыыхэкIэу, Адыгеим итарихъ фэгъэхыгъэ лъэныкъохэр къэгъэлэгъогъэнхэм ищылэныгъэ фиэгъэорышIагъ. Илээс 25-м къехуыгъэу Урысыем оборонэмкIэ и Министерствэ идзэ архивхэм ыкIи научнэ-ушэтэкIо учрежденихэм ренэу Iоф ащешIэ. А лъэхъаным кыкIоцI бэ ащ ыугъоигъэр. Ахэр ылъапсэхэу тарихъ-документальнэ тхылъ кыдыдигъэкIыгъ ыкIи статья, очерк шгъэ пчъагъэ кыхиутыгъ. Ахэм мэхъанэшхо яIэ къэзышырэр джы кызынэсыгъэм Адыгеим щышхэм зэрэхъэгъэ Лыхъужъыгъэу зышмыгъуазэхэр игъэкIотыгъэу кызыригъэлъагъохэрэр, тичIыпIэгъу дзэкIолIхэу Хэгъэгъу ззошхом чанэу хэлэжъагъэхэу зигугъу амышIыхэрэр кызырэхигъэщыгъэхэр ары.

ГушчIэм пае, тхылъхэу «В вихре к о н н ы х атак» ыкIи «А д ы г е й с к и й полк в боях за Советскую Родину» зыфилохэрэм апэрэу къашигъэлэгъуагъ адыгэ добровольческэ шыудзэ полкыр зэрэзэхъэгъэ шыкIэр ыкIи ащ Адыгеим шегъэжъагъэу Прагэ нэс зэо гъогоу кыкIугъэр. Апэу зыцIэ кветIогъэ тхылъым оборонэмкIэ Министерствэм дзэ хышхэмкIэ институт осэшхо кышыфа-шыгъ, ятIонэрэ тхылъым пэублэ гушчIэ фэзышIыгъэу, дзэ шIэныгъэхэмкIэ Академием ипрезидентэу, армием игенералэу М. А. Гореловым кызырэхигъэщырэмкIэ, «а тхылъымкIэ зэо илээсхэм фаехэр хахэхъэзэ зэхъэщыгъэхэ дзэ купхэм апылэ Iофыгъор зэхэфыгъэным иIахышIу хишIыхъагъ».

«Твои герои, Адыгея», «Солдатская слава Адыгеи» ыкIи «Герои России из Адыгеи» зыфилохэрэ сборникхэу очеркхэр кызыдэхъагъэхэм апэрэу игъэ-

кIотыгъэу Советскэ Союзым ыкIи Урысыем я Лыхъужъхэу ыкIи орденэу Щытхъум истепенищ кызыратыгъэхэу Адыгеим ищытхэу ыкIи илэпкъ зэхашIэ чIыпIэшхо щызыубытыхэрэр къашигъэлэгъуагъ. Хъазрэтбый шIогъэ инкIэ фэлэгъугъэн фаер Советскэ Союзым и Лыхъужъ нэгбыр 13, ахэм Шэуджэн районым кыщыхуыгъэ В. С. Лозоври зрахэтэу, «кыыхигъэщыжыгъэх».

1941-рэ илээсым Ростов дэжэ апэу заом щыхэлэжъэгъэхэ я 184-рэ Джэджэ ыкIи я 188-рэ Шэуджэн шыудзэ полкхэр, я 1175-рэ Мыекъуапэ шхончэо полкэу Кавказым щыригъажы Балтикем нэсыгъэр зэхэшагъэ зэрэхъуыгъэхэр апэу кызылIотыкыгъэр Сыджыхъ Хъазрэтбый.

Хъазрэтбый гъэзетхэм ыкIи журналхэм статья ыкIи очерк

шгъэ пчъагъэхэу тичIыпIэгъу дзэ-кIолIхэм заом лыгъэу шызэрэхъагъэм фэгъэхыгъэхэр къащыхиутыгъэх. Адыгеим щыщ станицэу Кужорскэм кыщыхуыгъэ И. К. Сединэу тапэкIэ зымы ымышIэу, зэо илээсхэм чIыдэгъэ промышленностым и Наркомат пэшэныгъэ дызезыхъагъэу, хэгъэгум ыпашхъэ шлушIагъэу щыриIэхэм афэшI 1944-рэ илээсым Социалистическэ IофшIа-кIэм и ЛыхъужъыцIэ кызыфау-усыгъэм фэгъэхыгъэ кызбарыр кыыхэзыутыгъэр Сыджыхъыр ары. Джащ фэдэу кыалэу Мыекъуапэ щыщ летчик-истребителэу, фронтовикэу, Быракъ Плыжым иорденитф кызыфагъэшъошэгъэ И. Т. Бригидинэу зэо ужым реактивнэ техникэр алэ кырагъэхъаным егъэжъапIэ фэзышIыгъэхэм ащыцэу 1966-рэ илээсым СССР-м и Апшъэрэ Совет и Президиум и УказкIэ щытхъуцIэу «СССР-м изаслуженнэ дзэ летчик» зыфиIорэр кызыфагъэшъошагъэм гъогоу кыкIугъэр ащ кырылIотыкыгъ. Капитанэу А. Н. Бочкаревэу Мыекъуапэ шапIугъэр зыдэхъугъэр амышIэу заом щыкIодыгъэу алыгъэщыгъ. Хъазрэтбый лыхъозэ кыгытотыгъ ар Латвием зэрэщыфэхыгъэр, разведывательнэ-диверсионнэ отрядым пэшэныгъэ зэрэдызрихъагъэр ыкIи а чIыпIэм зэрэшагъэтилыгъэр.

Кыалэу Мыекъуапэ щыщ летчик-истребителэу капитанэу Ф. И. Шикуновым пый самолет 25-рэ кызырэринуыгъэм фэшI 1944-рэ илээсым Советскэ Союзым и ЛыхъужъыцIэ кыфагъэшъошэнэу документхэр агъэхъа-зырыгъагъэх, ау а щытхъуцIэр кырамыпсызэ заор аухыгъагъ ыкIи нэужым Урысыем и ЛыхъужъыцIэ ащ кыфауыгъ. Ащи Сыджыхъым илахышIу хэлъ. Хэку гъэзетэу «Адыгейская правда» зыфилоштыгъэм инэкIубгъохэм 1991-рэ илээсым ащ изэо гъогоу ыкIи гъэхъагъэу илээсым афэгъэхыгъэ тхыгъэр къащыхиутыгъагъ, Урысыем и ЛыхъужъыцIэ кыфауыным ар кIэщакIо фэхъуыгъэ ыкIи арэуштэу Iофыр зэпыфэным пае ышIагъэр макIэп.

1998-рэ илээсым ищылэ мазэ

и 18-м кышыгъэжъагъэу мафэ кыэс фашистыдзэхэр Адыгеим зырафыжыгъэхэр хагъэунэфы-кIы хуыгъэ. А мафэр гъэнэфэгъэным кIэщакIо фэхъуыгъэр Сыджыхъ Хъазрэтбый. Ары Адыгеир шъхъафит фэдэу Хъазрэтбый фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр ыкIи архив документхэу 1943-рэ илээсым мэзаем и 18-м кыуаджэхэу Хъащтыкурэ Псэйттыкурэ пыйр зэрадафыжыгъэм фэгъэхыгъэхэр апэу кыыхэзыутыгъэхэр.

Лыхъужъхэм ацIэ егъэшIэрэу щылэным фэгъэхыгъэ материалыбэ Сыджыхъым ыгъэхъазырыгъ. Ар кIэщакIо фэхъуи, ТекIоныгъэшхор кызыдахыгъэр илээс 60 зыщыхуштым ыпалокIэ кыуаджэу Хъакурынэхъаблэ Советскэ Союзым и Лыхъужъэу В. С. Лозовым исаугъэт цагъэуцугъ, ащ ыцIэкIэ лыхъужъыр зышеджэгъэ кыутырэ Михайловым дэт еджапIэр зычIэт унэм шIэжэ пхъэмбгъу ралылыгъ. Джащ фэдэу Хъазрэтбый кIэщакIо фэхъуыгъэ Мамхыгъэ гурыт еджапIэм Советскэ Союзым и Лыхъужъэу 1929-рэ илээсым кышыгъэжъагъэу 1939-рэ илээсым дзэм зышэцэгъэ уахътэм нэс кыуаджэу Хъакурынэхъаблэ щыпсэугъэ П. И. Чаловым ищытхэу пхъэмбгъу еIулIыгъэным. Социалистическэ IофшIа-кIэм и Лыхъужъы щытхъуцIэ АдыгеимкIэ ыкIи Пшызэ шъолъыркIэ апэрэу кызыфагъэшъошэгъэ А. Хъ. Делэкъор зыщыпсэуштыгъэ унэу Мыекъуапэ дэтым шIэжэ пхъэмбгъу еIулIыгъэным фэгъэхыгъэ Iофыгъори ары къэзылэтыгъэр.

Тилыхъужъы цIэрыIоу Андырхъое Хъусенэ имузееу Хъакурынэхъаблэ дэтым Сыджыхъ Хъазрэтбый зэпхыныгъэ дэгъу дырил. Осэшхо зилэ документхэр музеем IэкIэгъэхъэгъэнхэм фэшI ащ ышIэрэр макIэп.

Сыджыхъ Хъазрэтбый ыныбжэ илээс 80 непэ мэхъу. Тыгу кыдIэу тыфэгъушIозэ, псауныгъэ пытэ илэнэу, тхэн Iофым гъэхъагъэкIэхэр щышIынхэу, бэгъашIэ хъунэу тыфэлъао.

ЩЫКIУШIГЪЭ Аслъан.
Отставкэм щылэ полковник, АР-м иветеранхэм я Совет итхъаматэ игуадз.

ЗЭО ИЛЭЭСХЭР КЪИНЫГЪЭХ

Пыир зэкIэкIо

Зыфэдэ къэмыхуыгъэ ззошхом текIоныгъэр кышыгъэдэзыхыгъэ тизэолIхэу псаоу щылэхэм япчъагъэ кышхэкIэ, уз зэфэшхъафэу кыуазэхэрэм къахэкIыкIэ ядунай ахъожы. Iофыр ащ тетыми, а ззошхори, зыпсэ емыблэжхэу тыхэгъэгъу кызыухъумэгъэ тизэолI лыхъужъхэри цыфхэм ащыгъушхэрэп, дахэкIэ, шIукIэ агу кыкIыжыкы.

1942 — 1943-рэ илээсхэм анахъ зэо кыинхэр зыщыкIуагъэхэм ти Адыгэ Республикэ ащыщ. Зэо хылыгъэ дэдэхэр ащыкIуагъ Тэхъутэмкыое районным зэкIэ ипсэупIэхэм. Сыда ар кызыхэкIыгъэр? Нафэу зэрэщытымкIэ, 1943-рэ илээсым фашистхэр тизэолIхэм зэкIафэхэ зэхъум ягъогоу зэкIэкIуапIэхэр районным икыуаджэхэмкIэ, ипоселкэхэмкIэ, икыутырхэмкIэ кIоштыгъэх. 1941-рэ илээсым заор кызы-

жым зэолIхэм ячэфыныгъэ-гуIэ-тыныгъэ фэдэжыгъэп 1942-рэ илээсир. Сыдэушгъэу зекIуагъэхэм, сыд фэдиз кIуачIэ зэрагъэуIугъэми, ыпэкIэ лыкIотэнхэр кыин дэдэ къащыхуыштыгъ. Хы ШыуцIэмрэ Каспийскэ хымрэ азыфагу илэ чIыпIэхэм зы илээсрэ мэзишрэ ззошхорэр ащыкIуагъэх, а уахътэм кыкIоцI фашистхэр бэкIэ лыкIотэнхэ алэ-кыгъэп.

1943-рэ илээсым тидзэхэм чэ-щи мафи пым рэхъат ратыштыгъэп, кIоцIаджэ ашыштыгъ, кызытэрагъэуоштыгъ, етIанэ фашистхэр зэкIафэщыгъэх. Пым ипшъэрылгъхэм ащыштыгъ Пшызэ шъолъыр сыд хъункIи зылэкIимытIупшыныр. Идзэхэр нахъ лъэшэу цыф кIуачIэкIи техникэкIи ыуэзндыштыгъэх, тидзэхэр ыпэкIэ лъаыгъэкIотэнхэм пае «Шъолъыр шхъуантIэкIэ» зэджагъэхэр Кырым дэжэ щашыгъагъ, ар лъэшэу агъэпытэгъагъ. Танкхэу ыкIи самолетхэу минрэ ныкборэ фэдиз кыра-гъэолIэгъагъ. Сыдэу хуыгъэми,

сыд фэдизэу «кызызэкъэкIыжыгъэхэм», ягухэлхэр къадэхуыгъэхэп, тидзэхэр кызытэра-гъэуошхэ алэкIыштыгъэп, утын пхъашэхэр зэкIэлыкIохэу арахызэ, пыир зэкIафэщыгъэ, ыпэкIэ лыкIуатэщыгъэх. Фашистхэм ядзэхэу зэкIафэхэрэм кIэ-кIэу ауж итхэу гъэпсэф арамытэу тидзэхэр алэыкIоштыгъэх.

Щынджые пытапIэр

Щынджые кыоджэшху, унэгъо 500-м кыдафэу щэпсэу, нэгбырэ минитIу фэдиз дэс. Тыгъэкъо-кыпIэ лъэныкъомкIэ Тэхъутэмкыое районным игъунапкъ. Районым ипсэупIэхэм ащыцэу анахъ ззошхо зыщылагъэр мы кыуаджэр ары. Щылэ мазэм щыщ кыхиуытэу мэзаем и 11-м нэс чэш-зымэфэ 13 Щынджые пытапIэр аштэнным пае тидзэхэм зэкIэлъыкIоу зэо пхъашэхэр нэмыцхэм къарашIылагъ. Крас-

нодар аштэнэу тидзэхэр лыкIуа-тэщыгъэх, ахэм Щынджые пытапIэр прыоху къафэхуыштыгъ. Тыгъэкъо-кыпIэ лъэныкъомкIэ кыуаджэм ызышIанэ фэдиз кыхиуытэу нэмыцхэм зызыща-ухъумэжыштыгъ псэуалэхэр ца-гъэуцугъэх. Къуаджэм иаужырэ урам пэблэгъэ унэгъо хатэхэм а псэуалэхэр ахагъэуцугъэх. Ахэм анэмыкI хатэхэм пуле-мет «набгъохэр» ахэтыгъэх. Унэ дэпкъхэм пулеметкIэ къары-укIынхэу гъуанэхэр афашIыгъа-гъэх. ШIункI кызырэхъоу кызы-гъэнэфырэ ракетэхэр нэмыцхэм огул дафыештыгъэх. Тихэм зэ-рагъэунэфыгъэмкIэ, кыуаджэм нэмыц лъэсыдзэ полкитIу фэдиз дэлыгъ. Ахэм топ 12 ялагъ.

Щылэ мазэм иятIонэрэ кIэлъ-ныкIо тидзэхэм Нэтыхъуае, Старомогилевыр, Новомогилевыр, Красноармейскыр шъхъафит ашыжыгъэх. Ащ кIэлъыкIоу капитанэу Петр Леушыныр зипэшэ отрядым Щынджые ыштэнэу ежъэ, ау Iофыр кыкIырэп, кызызэкIэложы отрядыр.

Чэш-зымэфэ 13-м кыкIоцI тидзэхэр кIоцIэ зэфэшхъафхэмкIэ уцогъу 21-рэ пым тебна-гъэх, ау Щынджые аштэнэу хуы-гъэх. Ащ нахыбэрэ Щынджые пытапIэр пым ылыгъ хуышты-гъэп: тидзэхэр Краснодар екIун-хэ алэкIыштыгъэп. Фашистхэр пхъашэу тизэолIхэм къапэуцужыштыгъэх: артиллерьер, минометхэр, самолетхэр агъэфедэ-щыгъэх. Тигвардейскэ бригадэ куп-купэу зегошчы ыкIи мэзаем и 10-м чэшым пый пытапIэхэм якIу, нэмыцхэм ззошхо арашIы-лIэ. Мэзаем и 11-м сыхъатыр 4-м, 1943-рэ илээсым Щынджые шъхъафит ашыжыкы. Пым а заом чIэнэгъэшхо шешIы: илээ-сыдзэ баталыон фэдиз хэкIодагъ, зы топ, миномети 7, пулемети 10, автомати 10, шхончыбэ чIинагъ. Ащ дакIоу я 55-рэ дивизием псэупIэхэу Нэтыхъуае, Тружени-кыр, Суповскэр, Отраднэр, Са-дыкIэр пым кытырихыжыгъ-гъэх. Дивизием ичастьхэр Инэм екIолагъэх.

ХЪУШТ Щэбан.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдызгъэкъырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жьу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъуагъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шланI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4768
Индексхэр
52161
52162
Зак. 499

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

ЦЫФЫМРЭ ГУКЪЭКЫЖЬХЭМРЭ

Умыльэгъурэми, кыыпхэтым уегъэлъэшы

Шыушагъэу
илэр зэфэпхы-
сыжы пшю-
игъоу цыфым
укытегушыIэ
зыхъукIэ,
къызыщб-
гъэжъэщтым
имэхъани кы-
дэолъытэ.
Къытхэтыжъэп.
Арэуштэу
къэсIоныр
къысфемыгъэ-
кIоу, ыгу
къызэрэтемыо-
жырэ кы-
хэгъэщын
фаеу чыплэ
сит. Идунай
зыхъожыгъэ

Емыж Руслан псаоу шылагъэмэ, непэ ыныбж илээс
70-рэ хъуштыгъэ.

Нэгущоу бэрэ тызэукIэшттыгъ.
КъызышхыкIэ, ынэгущоу уклэплээзэ,
зы гушыIэ къымыуагъэми, ыгу
илъыр къатшIэу къытхыгъу-
штыгъ. Хъау. Шъэф имыIэштты-
гъэу тIорэп. Цыф цыхъэшIэ-

гъоу, гукIэгъурэ шыпкъагъэрэ хэ-
лъэу псэуштыгъ. Ныбджэгъу бла-
гъэу иагъэхэм ащыщыгъ докторэу,
шIэныгъэлэжъэу, лъэпкъ Иофыгъо-
хэм агъэгумэкIэу псэурэ Мэщфэ-
шIу Нэдждэт.

Адыгэ Хасэр яджэмакъ

— Лъэпкъ Иофыгъохэр ары нэ-
Iуасэ, нэужым ныбджэгъу тызэ-
фэзышIыгъэр, — къеIуатэ Мэщ-
фэшу Нэдждэт. — Тыркуем сы-
кыкIыжыгъэу Мыекъуапэ сы-
щылажъэзэ, лъэпкъ зэIукIэхэм,
Адыгэ Хасэм гушыIэгъу ташызэ-
фэхъуштыгъ. Ыгу лъэпкъым, рес-
публикэу зыщыпсэурэм къызэра-
фытеорэм фэшI тызэгурьIоныр
къытэхылыгъэкIыштыгъэп.

Дунай зыхъожыгъэ Мэрэты-
къо Шыгъотыжъ, композитор цIэ-
рыIоу Нэхэе Аслъан, нэмыкIхэм
Емыж Руслан фэгъэхыгъэу къа-
лоштыгъэхэр сщыгъушхэрэп.
Адыгэ Хасэр зэIукаIлэ афэхъу-
гъагъ, Адыгэ Хасэр яджэмакъэу
щытыгъ.

Адыгэ Республикэм икъэралы-
гъо гъэпсыкIэ игъэпытэн ехылыгъэ
Иофыгъомэ Емыж Руслан
ахэлажъэзэ, общественнэ движе-
ниеу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу,

Дунэе Адыгэ Хасэм ипрезидент
игуадзэу илэсыбэрэ щытыгъ. Зэ-
фэхсхэм къащыгушыIэзэ иакъыл
IупкIэу къызэрэзэIуихырэ тэрыкIэ
гуапэ хъуштыгъэ.

Республикэм и Конституции аш-
тэным фэшI Адыгеим ис лэжъако-
хэр пэшIорыгъэшъэу тегушыIа-
гъэх. Урысыбзэмрэ адыгабзэмрэ
къэралыгъуабзэу щытынхэм фэшI
зэхэхэ макIэп Р. Емыжыр зыхэ-
лэжъагъэр, къызышхыгъагъэр.
Адыгеим лъэпкъыбэ шпэсэу. Къэн-
дзалхэр, ермэлхэр, азербайджан-
хэр, джуртхэр, урымхэр, урысхэр,
къэзэкъхэр, адыгэхэр, нэмыкIхэри
зэгурьIохэу зэдэпсэунхэм, рес-
публикэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ
зэдагъэпытэным афэшI зэзэгъыны-
гъэ зэдашIи, лъэпкъ пэпчэ иллыкIо
зыхэт совет зэхашъэгъагъ. Земыльэ-
пкъэгъухэр ащ шызэукIэшттыгъэх,
акъылэгъу шызэфэхъуштыгъэх.
Купхэм Емыж Руслан япэщагъ.

ЗэкIэми апшъэр

— Акъылыр ары зэкIэми ап-
шъэр, — ылоштыгъ Емыж Рус-
лан. — Узэфэгубжыным зыдемы-
гъэхы. Ебгъэжъэгъэ Иофыр гъу-
нэм нэбгъэсыным пае акъылэгъу
узыфэхъуштхэм ягупшыс...

ИсэнэхъаткIэ кIэлэегъаджэу ащ
зылхытэжыштыгъ. Адыгэ къэра-
лыгъо университетым тарыхьымкIэ
икIэлэегъаджэу. Ащ ыпэкIэ ком-
сомолым и Мыекъопэ къэлэ коми-
тет иIофышIагъ. Гуманитар ушэ-
тынхэмкIэ Адыгэ республикэ ин-
ститутым ишIэныгъэлэжъэуи щы-
тыгъ. Адыгэ Республикэм лъэпкъ
ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-
псэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ
зэхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар
жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
итхьаматэуи Иоф ышIагъ.

Сыд фэдэ пшъэрылъ зегъэца-
кIи, адыгагъэкIэ тызэджэрэ шэн-
хабзэхэр ыгъэлъапIэшттыгъэх.

Комсомолым, партием яIофы-
шIэу щытыгъэми, быслымэн ди-
ным фэшъыпкъэу зэрэпсэушты-
гъэр тчыгъушхэрэп. Абхъаз Рес-

публикэм зэфыштыгъэу дытиIэм
игъэпытэн зэрэфэлэжъагъэри тыгу
къэкIыжы. Адыгеим бырсырхэр
къырагъэтаджэхэзэ, мыхъо-мы-
шIэхэр зезыхъэрэмэ тыхулыф-
гъэ ныбжыкIэхэр якIодылIэхэ зэ-
хъум, Емыж Руслан кIэщакIомэ
зэу ащышъэу Мыекъуапэ ипчэгущы-
шъаIэу Лениным ыцIэ зыхырэ
зэхэхъэшхо шырагъэкIокIыгъагъ.
Ащ шыуагъэу къытыгъэр тинэры-
лэгу. Шыкур. «Тхъауегъэпсэу»
Руслан езыIожыгъэмэ мы сатыр-
хэр къэзытхырэ журналистыр зэу
ащыш.

Тарихь шIэныгъэхэмкIэ канди-
датэу Емыж Руслан къызэрэти-
лоштыгъэу, тхэкIо цIэрыIо мыхъу-
гъэми, икъэлэм чаныгъэу тэлытэ.
Тызэгъусэу гъэзетэу «Гъуазэр»
къыдэдгъэкIыштыгъ, «Адыгэ ма-
къэм» къыфатхэщтыгъ, усэхэр
къыгъэнагъэх. Ыпхъоу Заремэ, ятэу
Мосэ, нэмыкIхэм афитхыгъэхэр
зэсэгъапшэх, псэ апыгъэу слыгъэхэ-
зэ, зауэрэ кIэсэджыкIыжы. Ятэ
ехылыгъэу усэр къыхэтэуты.

Сятэ фэсэIо

*ФэсэIо, дахэу сыгу илъыр сятэ
Чэщи мафи уимыIэу адыгэ лъэпкъым уфэбэнагъ.
Шэн-хэбзэ дахэу тилъэпкъ илагъэр
КъаIэтыжынынэу о уфэагъ.
Гухэлъэу уилагъэр зэкIэ къыбдэхъугъэн
Цыфыбэмэ уашиIэ, шIу уалъэгъугъ
Дэхагъэу макIэп о къысепIуагъэр
Дунаим изытет о сэгъэлъэгъугъ.
Сэ сыгу икIыштытэп, ренэу илъыштытэп сятэ!*

Заремэ орэд сценэхом къыщи-
Iоу бэрэ тлэгъугъэ. Сабый къы-
фэхъугъэу епIу. Ятэ пае ытхыгъэ
усэр гумрэ псэмрэ апай.

Идунай ыхъожынымыкIэ мэфэ
заулэ къыфэнагъэу Емыж Руслан
редакцием къычIахыи, нахь инэ-
Iуасэхэу ылъытэхэрэм гушыIэгъу
афэхъугъагъ. Нэужым къызэрэдгъу-
рыложыгъэу, узэу иIэр ащ зыди-
шIэжыштыгъ, ауужырэу тызэри-
гъэлъэгъужыштыгъ...

Гур къытемыорэми, иIофшIа-
гъэкIи, игумыпсэфыкIи Аскъэ-
лае къышхыгъэу Емыж Руслан
кытхэт. Лакъоу къызыхэкIыгъэм,
унагъоу зыплугъэм кыныр адэдго-
щызэ, щымыIэжыым Тхъэм джэнэт
къыритынэу тыфэлъаIо. Лъыдгъэ-
кIотэн фэе ИофшIагъэу къыгъэна-
гъэр макIэп. Ар зыкIи зыщыдгъэ-
гъушхэштэп.

Сурэтым итыр: Емыж Ру-
слан.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

ЕшIакIэр уахътэм къызыдехы

Мыекъопэ гандбол бзылфыгъэ командэу «Адыифыр»
Урысыем изэнэкъоу суперлигэм щыкIорэм хэлажъэ.
Тиспортсменкэхэр ауж къынэрэ командэхэм къахэкIы-
жынынхэм фэбанэх.

Ирина Малхозовар, Ольга Исаченкэр, Дарья Масловар
ятеплъэкIэ лъэшэу зэтэкIыхэрэп. НыбжыкIэх, ищы-
гъэх, шэнышIухэр зэрахъэх, нэгущоIох. Къэлэ зэфэ-
шъафхэм ащапIугъэхэми, уадэгущыIэ зыхъукIэ,
яцыкIугъом къышыублагъэу зэрэшIэхэу къыпщэху.
Спортыхом ящыIэныгъэ зэрэрапхыгъэм фэшI кIэгъо-
жыхэрэп.

Ирина Малхозовар Къэрэшэе-
Щэрджэсым щыпсэуштыгъ, Вол-
гоград икомандэ щешIэу уахътэ
къыхэкIыгъ. Дарья Масловар Ро-
стов-на-Дону къыкIыгъ, мыгъэ
щыублагъэу «Адыифым» шешIэ.
Ольга Исаченкэр Мыекъуапэ зы-
щызыгъэсагъэмэ ащыш. Гандбо-
лым зыхэкIыжыым, бэ тыримыгъа-
шIэу командэу ипшъэшъэгъухэр
зыхэтым къыгъэзэжыгъ.

— «Адыифыр» джырэ уахътэ зэ-
решIэрэм тигъэразэрэп, — къаIуатэ
пшъашъэгъэхэм. — ТиIэпIэсэныгъэ
хэпшыкIэу хэтэгъахэ, ауж къынэ-
рэмэ тахэтынэу тыфэхэп.

— Мыекъуапэ дэгъоу къышчыс-
пэгъокIыгъэх, — еIо Дарья Мас-
ловар. — «Адыифым» иешIакIэ
зэблэху. Къэлапчъэм Iэгъаур на-
хыбэрэ дэсыдзэ сшIоигъу. Тре-
нер шъхьалэу Виталий Барсуко-

вым опытышхо иI, тызыфигъасэ-
рэр бэ.

Нэбгырэ пэпчэ ешIэкIэ хэхыгъэ
къегъоты. Дарья Масловар «къы-
зыпхырыуэ», ошIэ-дэмышIэу
къэлапчъэм зэрэдэрэр тшIогъэ-
шIэгъон, ар гупчэм шешIэ. Уры-
сыем икомандэ анахь лъэшымэ
ащышъэу «Звездам» «Адыифыр»
зыIокIэм, Дарье гъоготгъуи 7 къэ-

лапчъэм Iэгъаур дидзагъ. Ольга
Исаченкэмрэ Ирина Малхозовам-
рэ ешIапIэм икъогъупэхэм нахы-
бэрэмкIэ ащытэлэгъух — пшъэ-
рылъ хэхыгъэхэр агъэцакIэх, хъа-
гъэм Iэгъаур радзэ.

«Адыифым» ижъауагъохэр огум
нахь къышынэфынхэу, гушIуагъоу
къытфахырэм хэхъонэу тагъэ-
гугъэ.

Сурэтым итыр: «Адыифым» иешIа-
кIоу Ирина Малхозовар, Ольга Исаче-
нкэр, Дарья Масловар.

НэкIубгъор зыгъэхъаырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.